

Drak a kolektivní hrdina jihočeské vesnice

Aleš Palán

Každý sudý rok patří Jiřímu Hájičkovi. Alespoň v poslední době platí, že jihočeský prozaik přichází se svým novým dílem po dvou letech. Letos je to román *Drak na polní cestě* (Host).

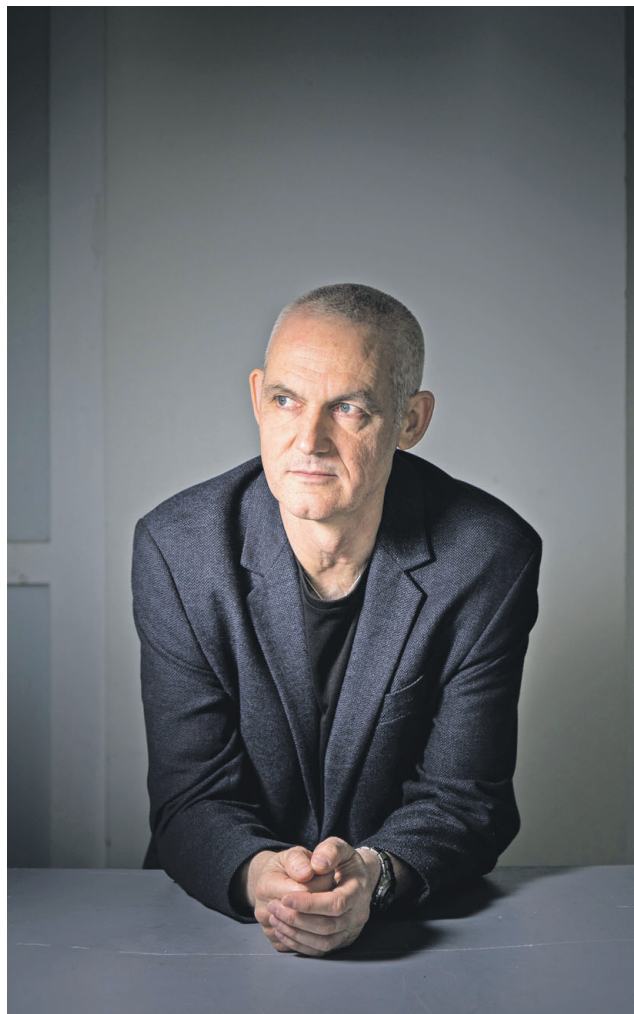
Ten drak z názvu knihy, konkrétně Big Dragon Assets a.s., je neprůhledná firma, která s nejasným záměrem vstupuje do už tak dost zneklidněné jihočeské vsky. Staré křivdy ožívají a otvírá se spousta možností pro nové. Ztratil se vztah k půdě docela, nebo restituentům pořád záleží na hroudě, která byla pro jejich předky rodnou? *Drak* se podobně jako *Rybí krev* či *Dešťová hůl* odpichuje od návratu na venkov. Tentokrát se z Prahy do domovské vesničky Nový Lhotec vrací učitelka hudby Kristýna. Vrací se, ale přitom tuší, že to není smysluplné. Jak se k ní vesnice postaví a jak se ona postaví k vesnici?

Mouchy

Spisovatel Jiří Hájiček není mezi domácími prozaiky tím nejvyhlášenějším krotitelem slov. Ani tentokrát jej věty občas neposlechnou, a sem tam dokonce autora seknou pacou. Hájiček není ani principálem, který by dokázal zašmodrchat dějovou linii tak, aby se vzpínala a brala čtenáři dech. Je ovšem trpělivý a věří svému tématu. Dává postavám prostor a dává jim ho tolik, že je může poznávat spolu s čtenářem. Příběh tak nechává vzniknout jakoby mimochodem, alespoň to tak působí: přirozeně.

Ani v realu se ostatně lidé nerodí do svých příběhů, naopak příběhy povstávají z nich. Tuto posloupnost Hájiček ctí a nese to své plody. Co se v jeho knihách děje, je opravdové.

Škoda ale maličkosti. Dva příklady za všechny. Když lhotectví pamětníci vzpomínají na souseda, prohlásí jeden z nich, že dotyčný „nosil tašku zvanou somračka, jen tak přes rameno.“ Fixou si pak na ni vypisoval názvy za normalizace těžko dostupných západních kapel AC/DC či KISS. Hájiček trefně připomíná potřebu mladých lidí stát se součástí hudebního kmene kdesi za železnou oponou. Ovšem citovaná věta mezi

Příběhu dává Jiří Hájiček vzniknout jakoby mimochodem, přirozeně.
Foto ČTK / David Konečný

pamětníky těžko mohla zaznít – nepotřebovali si přece vysvětlovat, jak se máničkovské výbavě říkalo.

Nový Lhotec v jižních Čechách neexistuje, ale měl by – natolik je díky svému autorovi skutečný

Podobně je na tom petice, kterou místní podepisují, aby zastupitelstvo nezbouralo obecní domek, v němž by po opravě mohly místní děti pod Kristýniným vedením nacvičovat sborový zpěv. Vedení obce tvrdí, že jim jde o to narovnat silnici, protože zatáčka u baráčku je

nebezpečná. Jiní starousedlíci jsou ale přesvědčeni, že ve skutečnosti se hraje o to, aby rodina starosty, která provozuje autodopravu, měla kde odstavit svůj vozový park. Kolem tohoto sporu rozehrává Hájiček zajímavou strukturu aktivismu, zbabělosti i lhostejnosti, bohužel ale míjí realitu. V té by silnici III. třídy vlastnil Jihočeský kraj a do její přeložky by tak měly co mluvit i další úřady.

Dost hledání much. Do rukou se nám dostává podstatné dílo. Hájiček píše většinou stručné knihy a dvě stě padesátistránkový *Drak* by snesl označení novela. Tato stručnost je paradoxní, protože právě s přibývajícím stránkami text posiluje. Ne, není to mílař, který se na začátku šetří, aby závod na svou stranu strhl stupňovaným finišem. Hájiček nezrychluje,

spíš zahušťuje. Co na začátku působí chvílemi až porézně, se poznenáhlu kondenzuje.

Takto své skupenství mění i *Drak*, zprvu je mírně těkavý a netrpělivému čtenáři může proklouznout mezi prsty. Ve druhé polovině příběhu už ale máme co do činění s velmi hutnou matérií, která čtenáře táhne za sebou a zůstane v něm vězet i po zaklapnutí knihy.

Není, ale měla by být

Děj *Draka*, jak jej nastiňuje oficiální anotace, může na první pohled působit až šablonovitě. Kristýna se vrací na rodný venkov, aby dala dohromady vztahy, ale hlavně sama sebe. Pětapadesátník Tomáš, ředitel zdejšího statku, cítí, že sebe už dohromady asi nedá, a upíná se tedy na svou práci – a taky na navrátilivší se mladou ženu. Pak ale přijedou zlí developeři, kteří chtějí z nejasných důvodů statek ovládnout a mají na to dost peněz i času.

Finance profilují charaktery, ale pro Hájička je nejpodstatnější, co to dělá se vsí samotnou. Dokáže během jednoho dvou odstavců velmi solidně vystavět osobnost svých postav, zejména ale umí postihnout charakter celého společenství. V tom je skutečným mistrem. Nevyslovené vztahy, zapomenuté situace, kradmé pohledy, do všeho vytváří směs protikladů, které se říká jihočeský venkov.

Ve chvíli, kdy *Drakovi na polní cestě* přestane dominovat partnerské sblížení jeho hlavních postav a kdy čtenář – stejně jako Tomáš – pochopí, že uchvátitelé se sousta v podobě místní zemědělské akciové společnosti nevzdají, je kniha nejsilnější. Hájiček si nemusí komplikovat situaci strukturou děje a plně se ponoří do organismu venkova. Dokáže ho analyzovat, aniž by ho pitval. Dokáže ho mít rád, aniž by ho přestal kritizovat. A zejména, dokáže ho skvěle zobrazit, snad až oživit.

Hájičkův hrdina, i když je to často muž v jeho letech, bývá jen zástupnou figurou, atributem, který odkazuje na skutečného hrdinu. Ten je zásadně kolektivní a v případě *Draka na polní cestě* se jmenuje Nový Lhotec. Taková obec na mapě jihočeského kraje neexistuje, ale měla by – natolik je díky svému autorovi skutečná.

(Autor je spisovatel)